

V NIŽJIH KRAJIH NAM ZIMA SE NI PRIVOŠČILA SNEGA, ZATO PA SE ŠOLSKA MLADINA V POČITNICAH ODPRAVLJA V TISTE KRAJE, KJER JE SNEŽNA ODEJA ŽE DOVOLJ DEBELA.

OBČINSKA KONFERENCA ZK BLED

Več načelnosti, iskrenosti in ustvarjalnega prizadevanja!

Minulo sredo so se v društvenem domu zbrali blejski komunisti na letno konferenco. Po lamski izredni konferenci januarja, je bilo to najpomembnejše posvetovanje komunistov blejske občine. O političnem in gospodarskem položaju v občini ter o organizacijskih problemih je poročal sekretar komiteja tov. France Džajak. Opozoril je med drugim na premajhno skrb osnovnih organizacij zlasti za sprejemanje novih članov iz mladinskih vrst.

Zelo živahna in včasih precej burna diskusija je opozorila na razne slabosti in odnosih med nekaterimi komunisti, hkrati pa je dokazala, da si je občinski komitej s svojo dejavnostjo pridobil zaupanje in ugled med članstvom in v javnem življenju kot najvišji politični organ v občini. Kljub očitkom, da odnosi med občino in komitejem niso bili zmeraj pravilni, zlasti pa ne odnosi nekaterih posameznikov obeh organov, je bilo sodelovanje vendarle uspešno, saj je vsako pomembnejšo zadevo v komuni vedno najprej reševal politični aktiv oziroma občinski komitej.

Organizacijski sekretar OK ZKS tov. Albin Jensterle je v razpravi med drugim opozoril na to, da bi bilo v nekaterih manjših podjetjih morda koristno ustanoviti osnovne organizacije ZK, tako da bi bili člani ZK vključeni v osnovno organizacijo ZK v podjetju, kjer so zaposleni. Morda bi bilo tako usmerjeno delo uspešnejše, saj bi v tem primeru komunisti reševali bolj konkretna vprašanja. Zborovalci so dali nekaj praktičnih pobud in napotkov za nadaljnje delo, prav tako pa je bilo izrečenih nekaj kritičnih ocen. Vendarle pa bo uspeh pri nadaljnjem delu odvisen od tega, če bodo nekateri člani končno enkrat za vselej prenehali z nenačelnostjo, z neiskrenostjo in z osebnim obračunavanjem. V vrste ZK bo morala prodreti trdnjša zavest enotnosti in sodelovanja med komunisti Bleda in Gorij. Mnoge nepravilnosti pa se včasih očitujejo prav zaradi slabe ideološke razgledanosti, premajhne ideološke zavesti in preveč ozkega, celo osebnega gledanja na splošne koristi.

nizacije SZDL v Savici in v Studorju (bohinjska občina), v Sovodnju (gornjesavska občina), v Podblici pri Kranju se je sestel politični aktiv, v Zireh je bil občni zbor osnovne organizacije SZDL, itd. V mnogih občinah pa so bile te dni občinske konference Zveze komunistov, ki so hkrati priprava na VII. kongres ZKJ in na volitve. Največ zborov volivcev je sklicano v dnevih od torika do četrtega tega tedna.

To kaže na pestro razgibanost političnega in družbenega življenja. Imeli bomo polne roke dela, da bomo uspešno pripravili te zbere in zborovanja v tako kratkem času. Zbori volivcev in zborovanja bodo namreč uspešna le tam, kjer jih bodo sklicatelji dobro pripravili, tako

da bodo volivci lahko razpravljali o vseh problemih našega nadaljnjega razvoja, k čemur naj bi prispevali čimveč pobud. Te priprave pa prav zato zahtevajo široko sodelovanje vseh organizacij in društev. Nekatera posvetovanja, ki so bila te dni že marsikje, so bila v glavnem dobro pripravljena. Toda to še ni vse. V tem času bo potrebno skupno sodelovanje vseh organizacij in društev ne le za priprave na zbere volivcev, marveč za celotne politične pa tudi organizacijsko-tehnične priprave za volitve. Le tako bomo lahko kos nalogam, ki so pred nami.

K. M.

Dasiravno je že več časa govora o volitvah ljudskih poslancev v zvezni in republiški parlament, se glavna predvolilna dejavnost vendarle zožuje na razmeroma kratko dobo. V dobrem mesecu — do 25. februarja so predvideni povsod po dva sabora volivcev ter po več ožjih in širših zborovanj.

Med prvimi so imeli zbor volivcev v jeseniški občini, in sicer že v soboto, 18. t. m., v Planini pod Golico. Včerajšnja medeljo pa so imeli zbor volivcev v volilni enoti Gosteče - Zapreval v škofje-loški občini. Včerajšnji dan so marsikje dobro uporabili za predvolilne priprave. Tako so imeli občni zbor osnovne orga-

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI, ŠT. 5 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 20. JANUARJA 1958

Na zborovanju mladih usnarjev in čevljarjev Slovenije

Občinska konferenca ZK Jesenice

S sedanjimi izkušnjami v bodoče delo

Jesenice, 19. januarja.

Na Jesenicah je bila danes občinska konferenca Zveze komunistov jeseniške občine. Udeležilo se je 143 delegatov in več gostov. Med njimi so bili tudi podpredsednik Izvršnega sveta LRS in član CK ZKS Stane Kavčič, sekretar OK ZKS Kranj France Popit in drugi. Obširno poročilo o delu organizacije ZK o gospodarskih, političnih, kulturnih in ostalih problemih občine je podal sekretar Občinskega komiteja Jesenice Ivan Saksida. Med drugim je govoril tudi o pripravah na volitve v Ljudski skupščini in podal analizo oktobrskih volitev v ljudske odbore, ki so razgibale širok krog občanov. S tem v zvezi je predlagal, naj

bi organizacija SZDL izkoristila izkušnje zadnjih volitev, da bi bila tudi udeležba na volitvah za ljudske poslance boljše. V pripravah na volitve bodo govorili o delu Ljudske skupščine v minuli mandatni dobi in o ostalih gospodarskih in političnih vprašanjih občine in vse države. V razpravi je sodelovalo več delegatov, govoril pa je tudi tov. Stane Kavčič.

Na današnji konferenci so izvolili tudi novo občinsko vodstvo ZK, delegate za okrajno konferenco in za kongres Zveze komunistov. Za delegata za kongres ZK so izvolili sekretarja Občinskega komiteja ZK Jesenice Ivana Saksida.

Konferenca radovljiških komunistov

Okrog 200 komunistov dela v organih družbenega upravljanja

Na občinski konferenci v Radovljici, ki je bila v četrtek, so precej kritično ocenili dosedanje delo posameznih organizacij ZK in članov, delo ostalih političnih in društvenih organizacij, podjetij in ustanov. Med drugim so ugotovili, da je delavsko in družbeno upravljanje na območju radovljiške občine rodilo lepe sadove, vendar še ne morejo biti z vsem zadovoljni. V organih družbenega upravljanja sodeluje 507 državljanov, od teh je 196 članov ZK. Najslabše so se komunisti uveljavili v potrošniških svetih, kjer jih dela 28 med 105 državljanov. Ti sveti niso dosegli pomembnejšega razvoja; nekateri so bili samo ustanovljeni, potem pa so zaspali. Na konferenci so govorili tudi o številnih drugih vprašanjih, o odnosih med komunisti, o šolstvu, trgovini, plačnem sistemu, o pripravah na volitve v Zvezno in Republiško ljudsko skupščino.

Precej so razpravljali tudi o okre-pitvi organizacij SZDL, v katerih je včlanjeno 5656 ljudi ali 73 odstotkov. Najslabše je v vaseh Zgoša - Zapuže, kjer niti polovica volivcev ni včlanjenih v SZDL, v Vrbnjem - Gorici le okrog 56 odstotkov, v Kropi 60 odstotkov, na Brezjah 64 odstotkov itd. Premalo pa so govorili o problemih v podjetjih in o gospodarstvu v njih.

Vsekakor pa pomeni ta konferenca mejnik v delu organizacij ZK v radov-

ljski občini. Na osnovi tako kritično ocenjenega dela bo sledila po osnovnih organizacijah živahna razprava, v kateri bo moč marsikaj problem podrobneje analizirati. Za delegata za VII. kongres ZKJ so izvolili Ferda Pintarja, delavca jeseniške železarnice. To častno funkcijo so mu zaupali kot najboljšemu sekretarju osnovne organizacije ZK na območju občine Radovljica (OO ZKS na Lancovem).

-k

naš razgovor

Ali bo v Kranju poklicna gasilska enota?

Z naglim razvojem gospodarstva in večanjem družbenega in pravnega premoženja raste tudi skrb za zaščito tega bogastva. Zato smo povprašali člana okrajnega sveta za notranje zadeve, Metoda Rotarja, kako je s formiranjem poklicne gasilske enote v Kranju. Tovariš Rotar je tudi predsednik komisije za formiranje te enote pri svetu za notranje zadeve OLO Kranj.

»Kaj vas je privedlo do tega, da ste začeli razmišljati o formiranju poklicne gasilske enote v Kranju?«

»Predvsem to, da smotno zaščitimo vse naše premoženje. V teku leta dni smo imeli razgovore na Okrajnem ljudskem odboru, Občinskem ljudskem odboru v Kranju, s Prostovoljnimi gasilskim društvom v Kranju, okrajno in občinsko gasilsko zvezo in posameznimi podjetji, kakor bi zagotovili dobro in smotno požarno-varnostno službo in varnost pred elementarnimi nevarnostmi. Ti razgovori gredo h koncu. Gre samo še za to, da določimo, ali naj bo poklicna gasilska enota samostojna enota, ali pa bi povečali samo število poklicnih gasilcev pri prostovoljnem gasilskem društvu v Kranju. Formiranje poklicne gasilske enote pa niti kako ne

bo smelo vplivati na to, da bi se morda porodila misel, da je prostovoljno gasilsko društvo nepotrebno. Gre namreč le za to, da bi zagotovili požarno varnost tudi v tistem času, ko so prostovoljni gasilci po službah — dopoldne.«

»Bo ta enota v okviru občine ali okraja?«

»Formiranje gasilske enote v okviru okraja ne bi bilo smotno. Bo pa ta enota pomagala razen pri gašenju vseh požarov v občini tudi izven občine. Naša komisija ima nalogo, da do konca febr. pripravi predlog o izbolj. varnost. službe, o čemer bo potem končno sklepal Občinski ljudski odbor Kranj. Če upoštevamo proračun in položaj prostovoljnega gasilskega društva v Kranju, menim, da bi najbolj ustrezalo, da bi povečali število poklicnih gasilcev pri Prostovoljnem gasilskem društvu v Kranju od 7 na najmanj 20. Razen tega pa naj bi bili tudi po podjetjih poklicni gasilci, ki naj bi zlasti preventivno službo opravljali preko prostovoljnih gasilskih društev. Vsekakor pa te službe ne bomo izboljšali samo s povečanjem števila poklicnih gasilcev, temveč bomo slej ko prej morali misliti na modernizacijo opreme in dograditev novih prostorov.«

Lj.

Kranj, 19. januarja. Danes so se v Kranju zbrali mladi usnarji in čevljarji Slovenije. To posvetovanje je organiziral tovarniški komitej LMS tovarne »Planika« iz Kranja. Posvetovanja se je razen zastopnikov mladinskih vodstev udeležil tudi organizacijski sekretar OK ZKS Kranj Albin Jensterle ter zastopniki tovarne »Planika« in drugi. Na posvetovanju, kamor je bilo povabljenih 29 podjetij čevljarstva in usnarstva industrije Slovenije, so govorili o problemih mladih delavcev in o tesnejšem sodelovanju med usnarjskimi in čevljarjskimi podjetji.

MLADI VOLIVCI!

ALI ŽE VESTE, KAJ BO 9. FEBRUARJA V KRANJU IN 22. FEBRUARJA NA GO-SPODARSKEM RAZSTAVIŠČU V LJUBLJANI? POVEDALI VAM BOMO V PRIHODNJI ŠTEVILKI.

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA KRANJ

Avtobusna postaja bo na južni strani Trga Svobode - Obširen program za 4-letno delo ObLO - Razdružitev podjetja 'Kovinar' v tri samostojne enote

V četrtek popoldne je bila v Kranju seja Občinskega ljudskega odbora. Odborniki so z nekaterimi dopolnitvami sprejeli program dela Občinskega ljudskega odbora za mandatno dobo 1957-1961. Program bo služil Občinskemu ljudskemu odboru kot splošna orientacija pri njegovem štiritletnem delu. Občinski ljudski odbor je sklepal tudi o lokaciji avtobusne postaje in se odločil za IV. varianto. Torej bo nova avtobusna postaja na južni strani Trga Svobode. Ta sklep so sprejeli hkrati s predlogom Sveta za šolstvo, da naj bi pri projektiranju postaje pazili na to, da bi hrup čim manj motil

pouk v I. drž. gimnaziji. Razen tega so razpravljali tudi o reorganizaciji podjetja »Kovinar« v Kranju. Potrdili so sklep delavskega sveta podjetja o razdružitvi sedanjega podjetja »Kovinar«, tovarne za izdelavo tekstilnih strojev in naprav, lovskih pušk in patron v tri samostojne gospodarske enote: »Kovinar«, obrtno podjetje »Puškarna« in obrtno delavnico »Patronarna«. Potrdili so tudi predlog Sveta za gradnje in komunalne zadeve o združitvi komunalnih podjetij »Ceste in kanalizacija« ter »Komunalna« v enotno podjetje »Komunalni servis«.

Lj.

PABERKI PO SVETU

PRAZNOVERJE

Britan. list Manchester Guardian je pred kratkim pisal o izgledih za mir v 1958. letu. Med drugim je ugotovil, da izgledi niso rožnati in to iz kaj čudnega razloga, zato namreč, ker na čelu Združenih držav Amerike stoji bolan človek. Potem skuša list s kopico primerov iz preteklosti dokazati, kako so prehitre in nepremišljene odločitve bolnih državnikov, dostikrat zmedle štrene mednarodne diplomacije.

Morda so hoteli na ta način Britanci protestirati proti okornemu stališču ZDA napram sovjetskim mirovnim pobudam. Kakorkoli že, pa razlaga blokovske politike določenih krogov v ZDA z boleznijo predsednika Eisenhowerja, vendarle ni nič drugega kot — praznoverje.

VSAK IZGOVOR JE DOBER...

Španski diktator Franco je v svoji novoletni poslanici med drugim dejal, da španski kolonizatorji, ki se borijo v Ifniji (Maroški pokrajini pod špansko upravo) proti upravičenim zahtevam Maročanov, služijo svoji domovini, hkrati pa tudi koristim vsega Zapada.

Noben razsoden človek dandanes sicer ne ve, zakaj naj bi bilo kolonialno tlačenje v korist drugih deželam; toda vsak izgovor je dober, pa čeprav je iz trte izvit.

SKRITO PRIZNANJE

United press — velika ameriška poročevalska agencija, je pred nekaj dnevi objavila predvidevanja svojih sodelavcev o razvoju mednarodne situacije v 1958. letu. Predvidevanja so precej enostranska. Tako se med drugim predvideva, da bo v 1958. letu ohranjen mir le pod pogojem, če bodo Rusi pametni.

Med drugim pa predvideva nek sodelavec tudi tole: »Pritisak na Eisenhowerjevo administracijo, naj pristane na sestanek, ki bi lahko privedel do popuščenja napetosti v svetu, je vse večji in se bo nadaljeval. Pritisak izvajajo zavestne vlade in nekateri ameriški politični voditelji. V Washingtonu menijo, da sestanek nekje v 1958. letu ne bi bil nemogoč, pod pogojem, da priprave pokažejo kakršenkoli up v uspeh. Evropski funkcionarji so večji optimisti. Od devetih strokovnjakov, jih je osem predvidelo, da bo prišlo do sestanka.«

Tako avtorji teh predvidevanj vendarle priznavajo, da mir v svetu ni odvisen zgolj od večje ali manjše modrosti posameznega naroda, marveč predvsem od napredne svetovne javnosti. ABC

LJUDJE IN DOGODKI

SUKARNOV OBISK

Le kratka dva dni se je pomudil v naši državi vodilni indonezijski državnik Sukarno. Toda v tem kratkem času je imel z našimi državnimi voditelji važne politične razgovore, ki so zajeli zelo široko področje. Na dnevnem redu tega izrazito delovnega obiska so bila vprašanja, ki zadevajo današnji mednarodni položaj, zlasti pa stanje v Indoneziji, in seveda tudi indonezijsko - jugoslovanske odnose.

SUKARNO

Vezi med obema deželama so se v zadnjem času zelo tesno spletele med seboj. Obe državi sta sicer zelo daleč ena od druge, ena je azijska, druga je evropska dežela, med njima je kopica razlik — toda veže ju predvsem enako težka skupna preteklost, prepojena z vztrajnim bojem za svobodo, in današnje podobne težnje po ohranitvi miru v svetu na temelju enakopravnega sodelovanja. Prav takšna skupna usmeritev pa omogoča, da obe državi v medsebojnih stikih z lahkoto najdeta skupni jezik in polno razumevanje za probleme druge dežele. K takšnemu zblizanju je precejšen delež prispeval tudi nedavni obisk podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Svetozarja Vukmanovića v Indoneziji, kakor tudi kratko bivanje bivšega indonezijskega premiera Sastroamidjaja v naši deželi.

Indonezija je danes ena vodilnih dežel v svetu, ki stojijo izven blokov in so glavni klicarji mednarodnega sožitja in iskrenega sodelovanja. Prav isto vlogo pa igra v svetu tudi Jugoslavija. Zato so pogledi tako ene kot druge dežele na sedanji mednarodni položaj precej istovetni. Bržkone zato ni pomenilo nobene težave izmenjava narodno konferenco, na kateri naj ne bi bili zastopani samo predstavniki obeh taborov, marveč tudi male države, ki ne pripadajo ne temu ne onemu bloku.

Posebno pozornost pa so v medsebojnih razgovorih posvetili vprašanju Indonezije. Predsednik Sukarno se je pred kratkim napolnil iz svoje dežele na daljšo pot. Dolež se je mudil v New Delhiju na obisku pri premieru Nehruju in v Kairu pri egiptovskem predsedni-

ku Naserju. Ta njegova pot je pomembna že sama po sebi, zbudila pa je temvečjo pozornost zaradi kritičnega položaja Indonezije.

Po sredi je spor z bivšim kolonialnim gospodarjem Holandijo. Osrednje sporno vprašanje pa je Zahodni Irijan, otok, ki je še vedno pod holandsko upravo, čeprav bi moral prav tako kot vse ostalo indonezijsko otočje dobiti neodvisnost. Holandija stalno odbija, da bi pravično rešili spor, bodisi prek ZN, ali pa v medsebojnih pogajanjih. Na nekatere upravičene ukrepe Indonezije je odgovorila z okrepljeno strahovalno gonjo, grožnjami in odkritim vmešavanjem v notranje zadeve mlade azijske republike. Položaj se je tolikanj zaostrial okrog dežele 3000 otokov, da je predsednik Tito upravičeno izrazil zaskrbljenost v novoletni poslanici, da ne bi »Indonezija postala nevarno žarišče za spor mednarodnega značaja, ker z raznimi spletkami od zunaj skušajo izzvati notranji razdor. S tem želijo preprečiti, da bi indonezijski narod gradil svoje življenje tako, kot to njemu najbolj ustreza, in da mu onemogoči, da bi združil vse svoje ozemlje, na primer s priključitvijo Zahodnega Irijana.«

Pot predsednika Sukarna poteka sicer v kritičnem trenutku, vendar pa bo nedvomno zagotovila mladi azijski deželi krepko podporo držav, ki so ji najbližje, ki so jo doslej podpirale v njenih svobodoljubnih naporih in ji bodo tudi vnaprej stale ob strani v njenih miroljubnih prizadevanjih.

Martin Tomažič

naša kronika

V BODOČE VEČ MLADINE V ZK IN ORGANE UPRAVLJANJA

V petek je bila v Bohinjski Bistrici konferenca Zveze komunistov bohinske občine. Obširen referat je podrobno razčlenil družbeno politični razvoj občine v zadnjem obdobju in nakazal številne dobre in slabe pojave v delu komunistov. Ugotovili so, da se osnovne organizacije niso dovolj povezale z ljudmi in so se pri odpravljanju konkretnih problemov vse premalo povezale z organi upravljanja. Se posebej so poudarili, da je treba v bodoče bolj smelo vključevati mladino v družbene organe in Zvezo komunistov. R. J.

NA BLEDU PRED VOLITVAMI

V petek se je sestal na Bledu širši politični aktiv občinske Socialistične zveze. Razpravljal je o pripravah za volitve poslancev zvezne in republiške skupščine. V ta namen bodo v dnevi od 19. do 24. januarja v vseh volilnih enotah občine zbori volivcev, na katerih bodo volili kandidate za kandidacijske konference, obenem pa bodo v vseh volilnih enotah izven Bleda volili tudi nove krajevne odbore. Od 25. januarja do 5. februarja bodo kandidacijske konference, zato pa bodo ponovno sklicani zbori volivcev z namenom, da se občani porazgovore o kandidatih za poslance, ki jih bodo izbrali na kandidacijskih konferencah. -jb

V KAMNIKU BODO ZBORI VOLIVCEV KONČANI DO 22. JANUARJA

Za volitve v republiško in zvezno skupščino je v kamniški občini veliko zanimanje. Na terenu so bili že širši sestanki političnih aktivov, pa tudi občinski odbor SZDL je na konferenci v Kamniku razpravljal o pripravah na volitve. V petek so se začeli v vseh volilnih enotah kamniške občine zbori volivcev, na katerih so izvolili delegate za kandidacijske konference. Zbori volivcev bodo končani do 22. januarja. Občine Kamnik, Domžale, Moravče, Mengeš, Črnuče, Medvede in Ljubljana - Sentvid volijo skupaj poslance v zvezno skupščino, prav tako pa tudi poslance v zvezni zbor proizvajalcev.

V DOMŽALAH SO ZE PREDLAGALI KANDIDATE

V Domžalah so na skupni seji političnih aktivov ponudili kandidature za poslance v zvezno skupščino predsedniku OLO Ljubljana dr. Marjanu Dermastiju, kandidature za poslance v zvezni zbor proizvajalcev za direktorju tovarne »Titan« v Kamniku Lojzetu Kodru in direktorju Kemične tovarne v Domžalah Milanu Badovincu. Domžale za Moravčami volijo dva poslance v republiško ljudsko skupščino. Predlagali so predsednika OO SZDL Ljubljana Janeza Vipotnika in ing. Pepco Perovškovo, za poslance v republiški zbor proizvajalcev pa delavko v tovarni »Univerzale« Cilko Janežičevo. Z.

KRANJSKO TURISTIČNO OLEPŠEVALNO DRUŠTVO PRED 80-LETNICO

Res da bo kranjsko Turistično olepševalno društvo slavilo pomembni jubilej — 80-letnico obstoja šele meseca maja, vendar se že sedaj z vso resnostjo pripravljajo na čimdoslejnejšo proslavitev tega praznika. V ta namen je TOD pred kratkim sklicalo posvet članstva; ob tej priložnosti so kritično pregledali delo društva v preteklem letu in si zadali vrsto novih nalog. Mimo drugih sklepov so dali težišče vsega dela olepšavi mesta — seveda v okviru danih možnosti. Če bodo predlogi, ki jih je zabeležil tokratni posvet vsaj delno uresničeni — tedaj ni bojazni, da Kranj ob jubileju TOD ne bi dobil zares prazničnega lica. Seveda pa ne kaže zaobiti nekaterih ostalih predlogov, ki pa so, žal, spričo nezadostnih finančnih sredstev, trenutno neizvedljivi. Semkaj sodi predvsem sodoben hotel, vendar pa bi bilo moč to občutno vrzel zapolniti s privatnimi sobami, ki bi do neke mere krile povpraševanje gostov po prenočitvah. Naslednji važni sklep pa je bil: ob 80-letnici je treba sestaviti zelo obširen program dela, ki naj bi veljal za nekaj let. S.

kratko, vendar zanimivo

NA JEZERSKEM 72 DAJALCEV KRVI

Jezerstvo, 19. januarja. Včeraj zvečer je bil na Jezerskem redni letni občni zbor osnovne organizacije Rdečega križa. Ker je ta osnovna organizacija ena najboljših v kranjski občini, je zbor tudi dobro uspel. V preteklem letu so pridobili 54 novih članov, tako da imajo sedaj skupaj 318 članov kar je 65% vseh volivcev. To je tudi najvišji odstotek udeležbe v kranjski občini. Pridobili so tudi 72 krvodajalcev za Bolnišnico TBC na Golniku, v nekaj dneh pa bo dalo kri še 12 članov. Razen tega so imeli 6 zdravstvenih predavanj, sedmi pa je bil po občnem zboru, kjer je dr. Zgajner predaval o fluorizaciji zob predšolske in šolske mladine. -an

KRANJSKI RIBIČI SO DOBRO GOSPODARILI

Kranj, 19. januarja. Danes dopoldne je bil tu redni letni občni zbor ribiške družine Kranj, ki se ga je udeležilo nad 60 članov. Ker je kranjska ribiška družina preko leta dobro gospodarila, je zbor pohvalil vodstvo in predlagal nagraditev najzaslužnejših funkcionarjev. Zaradi dobrega gospodarjenja bodo lahko

člani letos odločili tudi po 20 salmonidov več kot lani, pocenili pa bodo tudi letni ribiški prispevek. Iz članstva so izključili več članov, ki niso skrbeli za napredek družine. Večje število ljudi pa so sprejeli v članstvo. Govorili so tudi o izpopolnitvi in usposabljanju mladinske ekipe, o ribogojnici v Besnici, odlovi belic za široko potrošnjo, očiščevanju potokov od belic, vložitvi salmonidov itd. -an

V KAMNIKU BO RAZSTAVA SLIK KULTURNIH SPOMENIKOV

Komisija za spomeniško varstvo pri ObLO Kamnik bo organizirala razstavo slik kulturnih spomenikov na območju občine od 9. do 16. februarja. To bo prava razstava te vrste v Kamniku.

NA ŠTEFANJO GORO BO VODILA GOZDNA CESTA

Ze lani so obnovili kolovozno pot od vasi Grad mimo elektrarne do Zanjvice, kjer bo postaja žičnice na Kravvec. Cesto bodo zdaj preuredili in podaljšali do Štefanje gor. Gozdna uprava je obljubila prispevek 2 milijona dinarjev, domačini pa bodo pripomogli s prostovoljnimi delom in

dovozom materiala. Letos bodo v cerkljanski občini dokončali troje pomembnih del: zgradili bodo žičnico, cesto na Štefanjo goro in zajetje za vodovod Cerklje — Komenda — Domžale. -ič

ZA PRIJETEN ODDIH

Za ureditev počitniškega doma, kantine in nekaterih drugih stvari so v tovarni »Sava« prispevali letos nad 3 milijone dinarjev. V Crikvenici so kupili zemljišče za izgradnjo lastnega počitniškega doma, ki bo paviljonskega sistema. Lani so dogradili en paviljon za okrog 20 ležišč, letošnje leto pa bodo zgradili še enega. V ta namen so vložili 1.800.000 din. Za ureditev kantine pa so dali 750 tisoč dinarjev. V njej prodajo dnevno okrog 600 obrokov enolončnic, po 30 dinarjev za porcijo. Za dograditev sindikalnega doma so prispevali 440.000 dinarjev, nekaj pa tudi za razne druge namene. -k

KOČO NA KOKRŠKEM SEDLU BODO OBNOVILI

Planinska koča na Kokrškem sedlu je po 50. letih potrebna temeljite obnove. Planinsko društvo Kamnik je že vključilo v svoj letošnji delovni program obnovo strehe, oken in podbojev. Uredili bodo tudi razsvetljavo in kanalizacijo, vodnjak pa so očistili in spraznili že pred zimo. Z.

V GORENJI VASI BI RADI TELOVADNEGA UČITELJA

Pratelcelo nedeljo je bil v Gorenji vasi občni zbor TVD Partizan. Načelnik, tov. Rajko Jelovčan, je poudaril, da v Gorenji vasi najbolj pogrešajo telovadnega učitelja. Društvu primanjkuje tudi denarnih sredstev, toda marsikaj se bo dalo narediti z dobro voljo. V društvo bodo poskušali vključiti predvsem mladino. U. M.

V PODJETJU »KAMNIK« IZDAJAJO ČASOPIS

Delavski kolektiv podjetja »Kamnik« je izdal prvo številko svojega glasila »Naše delo«. Bogata vsebina na 20 straneh seznanja člane delavskega kolektiva z vsem življenjem in dogajanjem v podjetju, zlasti s področja proizvodnje, delavskega samoupravljanja, finančnega poslovanja, vzgoje kadrov, športa itd. Glasilo, ki ga urejuje Jože Adrinek, obeta postati pravi priročnik za izobrazbo vsakega člana kolektiva. Tudi okusna oprema zasluži vse priznanje. -je

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA STEVILKA 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOCI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

VREME ZA ČAS

OD 20. DO 26. JANUARJA

V začetku tedna hladno, proti koncu tedna nestalno vreme s pogostimi padavinami in toplje.

MALA ANKETA • MALA ANKETA • MALA ANKETA

o skupnem trenažnem centru za delavce tekstilne industrije

Zastopniki tekstilne industrije Kranja in bližnje okolice te dni razpravljajo o ustanovitvi skupnega trenažnega centra za priučevanje delavcev tekstilnih tovarn v Kranju in okolici, ki naj bi bil pri Srednji tehnični tekstilni šoli v Kranju. Povprašali smo nekatere, kaj menijo o tem.

Direktor Gorenjske predilnice Skotja Loka, Franc Braniselj: »Skupni trenažni center s tekstilno industrijo bi imel sicer nekatere pomanjkljivosti, ker bi bil odmaknjen od tovarn. Ne bi namreč mogel dovolj upoštevati posebnosti delovnih mest v raznih podjetjih in zato obstaja bojazen, da bi teorija prevladala nad praktičnim priučevanjem. Odločilna prednost skupnega centra pa je v koncentraciji vzgojnih kadrov, katerih imamo zelo malo, učnih naprav in tudi denarnih sredstev. Tak center bi bil pravzaprav edina realna možnost, če bomo hoteli kar bo največ mogoče urediti problem priučevanja v kratkem času skoraj za vso gorenjsko tekstilno industrijo. Da pa bi dosegli pravo korist, bo moral center tesno sodelovati s trenerji v podjetjih (nemara skrbeti tudi za njihovo vzgojo)

in smotrno razmejiti priučevanje v centru in v sami tovarni.«

Tehnični vodja tovarne »Tiskana« v Kranju, Jože Brezec: »Menim, da je zamisel o ustanovitvi skupnega trenažnega centra za tekstilno industrijo neposrednega kranjskega okoliša koristna predvsem za začetni in nižji kader, pa tudi za tiste, ki imajo za seboj že dolgašnje izkustveno prakso, imajka pa jim teoretična, strokovna izobrazba. Ti tečajji pa bi morali biti organizirani dobro in kvalitetno. Da bodo ti tečajji dobro vplivali tudi na ekonomski uspeh podjetij, ne dvomim, saj je eden osnovnih pogojev za uspešno poslovanje podjetja dober strokovni kader.«

Vodja priprave in organizacije dela tovarne »Inteks« Kranj, Anton Čare: »Trenažni center pri tekstilni šoli v Kranju bi lahko vzgajal delavce, ki jih potrebuje tekstilna industrija po smotrnem, dobro proučenem enotnem in sistematičnem programu tako, da bi podjetja dobila ljudi, ki bi jih lahko takoj vključila v proizvodnjo.«

»Plaćat, prosim!« KOLIKO MESA H KOSTEM?

Na semanji dan po kranjskih gostiščih

Odlučil sem se, da »službeno« obiščem vsa kranjska gostišča, dasiravno po pravici povem, nerad zahajam v lokale. Zlasti kadar je mnogo ljudi, gneča! Uh! Prijetilo se mi je namreč, da sem zgubil vse kalorije in še zadnje živce povrh, samo pri čakanju, da plačam. V nekem lokalu sem se celo pritožil upravnici. Ta pa je mirno-kušno dejala: »Če ste jo klicali in čakali, kar odidite, ne da bi plačali. Se bo že razgibala, če ji bo pri obračunu manjkalo.«

Takrat nisem tega storil. Ob sedanjem, »službenem« obisku pa sem bil tudi na to pripravljen. Vendar ni bilo tako hudo. Res je, da so stalni gosti in morda tudi znanec poprej postreženi in tudi na to, da bi plačali, jim ni treba dolgo čakati. Toda, do danes imam, kot stalni gost, to prednost samo v Mlečni restavraciji. Natakarcica, koj ko me zjutraj opazi na vratih, narobiti: »Dvojno kavo!« Potem mi jo brez besed prinese skupaj z dvema žemljama. Tudi plačevanje gre po enakem načinu. Če le imam drobiž, pustim ob skodelici 32 dinarjev, in grem.

Toda to, kar sem v lokalih doživel in slišal prej, naj ostane neslužbeno ob strani. V poštev pride le »službeni« obisk v ponedeljek, ko je bil v Kranju semanji dan.

NATAKARSKI »TRENUTEK« PRI »LOVCU«

V obeh sobah pri »Lovcu« je bilo menda 14 gostov in še nekaj takih, ki so se stoji izmenjavali ob pultu. Petero gostov v drugi sobi, kjer sem si izbral sedež, je pilo in jedlo. Zmanjkalo pa jim je kruha. Moški se je dvignil izza mize in iskal natakarcico. »Bo prišla,« je javil ob povratku. Toda čakali so še dobrih 7 minut. Ko se je javila na vratih, so kar v dvojce rekli: »Zemlje!«

»Trenutek,« je dejala in odšla. Spet so čakali. Salamo, zavito v papirju, so odmaknili in nestrno čakali. Sele čez dobrih 6 minut se je vrnila z žemljama. Sicer pa to ni bila taka reč, kajti natakarski »trenutek« je včasih dokaj daljši ali pa sploh neskončen.

Potem, ko sem zvrnil šilce žganja, sem se z lovsko iniciativo, razumljivo, vrgel na »Jelena«. Edinstveno presenečenje! Natakarcica mi je sledila z detektivsko spretnostjo v drugo sobo in koj ko sem si izbral sedež, je že vprašala: »Prosim?« To pa še ni bila vsa hitrost postrežbe. Ko mi je namreč postavila na mizo dva deci rdečega, je hkrati rekla: »Dvaštirideset, prosim!« Razen prijetnega presenečenja spričo nagle postrežbe se me je loteval neprijeten občutek, da mi natakarcica ne zaupa. Nekaj me je v tem motilo. Spomnil sem se celo na nek predmestni lokal v Neaplju, kjer je pri izhodu stal postaven natakarcica ter na najmanjši namigljaj natakarcija ali količkaj sumnjivega obnašanja gosta letga surovo ustavljal. Toda ne glede na vse to, v dobrih treh minutah sem bil pri »Jelenu« postrežen in sem tudi plačal.

EDINI GOST

Ta čast, ki je bila sicer neprijetna, me je doletela pri »Knedeljnu«. Vendar nisem dolgo čakal. Sobi sta bili temni, prazni, toda natakarcica je verjetno slišala prihajajoče korake: »Zelite?« je dejala, ko je prišla in brisala roke v predpasnik. Kot da se je čudila samotnemu gostu, ki je iz semenjanskega vrveža zašel v to tiho ulico in vznemirjal ljudi pri delu.

»Kaj malega bi rad prigriznil,« sem dejal. Pijače in tudi obilnejše jedi ne bi več zmoget. Treba je bilo namreč računati še na naslednjih 5 ali 6 gostišč.

»Golaž imamo. Lahko vam skuhamo klobaso.« »Nekaj malega,« sem vztrajal, da bi videl sposobnost in elastičnost tega gostišča ter zaželel obložen kruhek. Ko je videla mojo trmo, se je vdala. Čez dobrih 5 minut sem dobil predse žemljo s sirom. Toda s plačilom je šlo težje. Dolgo potem, ko sem pospravil zadnji grizljaj, sem nervozno listal »Pravico«. Natakarcice ni bilo od nikoder. Rešil me je naslednji gost, ki me je v tem svojstvu tudi zamenjal. Takrat je spet prišla. »Plačam, prosim!«

»Petindvajset!« Pa je bilo končano. Pri »Zlati ribi« je bilo skoraj prav tako dolgčas kot pri Knedeljnu. Petero gostov za mizo in tisti, ki so se izmenjavali pred pultom.

Zato je natakarcica imel dovolj časa, da ni nobenemu odhajajočemu pozabil reči: »Na svidenje!« Ko sem popil »deci belega«, sem dvakrat ponovil: »Plaćat, prosim!« Natakarcica pa je mirno, kar izza pulta odvrnila: »Ja, štirindvajset, prosim!« Pobrskal sem po srebrnikih in zlatnikih in postavil zahtevano vsoto k izpraznjenemu kozarcu.

UPOR V »PREŠERNOVEM HRAMU«

Vstop v »Prešernov hram« mi je vzbudil spomin na pesnikove čase v Kranju. Toda zdaj tudi ta lokal, kot mnogi drugi, ni ne vem kako va bljiv. Še bolj mučen vtis pa se me je loteval ob uporu nekoga gosta, ki je tiščal pod pazduho zavitek v strganem časopisnem papirju, oziroma ob sporu med njim in natakarcico.

»Plačate trindvajset dinarjev,« je ponavljala natakarcica.

»Nazaj priidem, če rečem!«

»Me nič ne zanima! Plačajte!« je vztrajala. Štirje gostje, kolikor nas je bilo v tistem ozkem temnem lokalu, smo gledali ta prizor. Peti gost je brezbržno odhajal. Na vratih je še enkrat zarenčal: »Kaj bi plačeval!«, in natakarcica se je nemočno vrnila k pultu. Da bi še vnaprej ne živela v strahu, sem ji dva deci kisle vode takoj plačal z obledelim »kovačem«, popil preostali požirek in se poslovil.

MOŽAK V USNJENEM JOPIČU

Tudi v točilnici »Evrope« mi bilo čutiti semenijskega dneva. Dva samcata gosta sta sedela pri mizi. Takojšnji »prosim« me je spravil v

zadrego, da sem nehote bleknil: »Dva deci kisla.« Koj mi jo je natakarcica postavila na mizo. »Plaćat, prosim!« in že je spet bila pred menoj, malo začudena seveda, da mora za tako majhno postrežbo, za 10 dinarjev, dvakrat izza pulta do zadnje mize v kotu.

Ura je že odbila polnočno in pri »Mayerju« je bila prava gneča. Prazen stol v kotu mi je prišel hudo prav. Mlada natakarcica pa je bila kljub vsej gneči kaj kmalu zraven.

»Čaj z limono!« Zanimal me je možak v kožnem jopiču ob strani.

»Plaćat, prosim!« je dejal natakarcici s trdim glasom, koj ko je prišla.

»Pride, takoj pride,« je vpludno zavrnila. Toda on se je razburjal in stalno gledal na uro. »Pol ure čakam,« je dejal. »Vidite, avtobus sem že zamudil,« je robantil. Toda natakarcica je mirno odšla. Možak se je vrtel nervozno na stolu. Na srečo je starejša natakarcica — »plačilna« — kaj kmalu prišla in obračunala. Ko je vstal in pograbil ostanek od petstotaka, je še vedno klel, da je zamudil avtobus zaradi plačevanja.

Potem pa sta dva preostala gosta pri mizi izmenjala tele besede:

»Tepec! Zakaj ni šel!«

»Jaz bi tudi šel. Dosti je čakal. Če ne marajo denarja, ni on kriv!«

Je mož v usnjenem jopiču res zamudil avtobus? Koliko časa je čakal? To mi ni točno znano. Res je, da je bil sila nervozen. Res pa je tudi to, da je »plačilna« koj prišla, ko sem poklical: »Plaćat!«

Komaj je bilo še časa za obisk v bifeju »Delikatese«, kjer je bil samo še na vogalu ene izmed miz prostor za čaj z limono. Prijazna natakarcica je bila točna pri postrežbi in plačilu. Po tolikih decih vina, kisle vode in skodelicah čajev bi si vsilil edino še turško. Kavarna, kamor sem zato odšel, je bila vsa v cigaretnem dimu; kaka desetina gostov se je ozrla na novega, neznanega prišleca. Bilo mi je nekoliko

KOLIKO MESA H KOSTEM?

Hoteli smo se prepričati, koliko mesarji upoštevajo predlog Trgovinske zbornice v Kranju o dovoljenih prikladah kosti k mesu. Pred nedavnim je namreč Trgovinska zbornica Kranj razposlala vsem mesarjem obvestilo o tem, koliko smejo največ pridažati kosti k mesu. Za goveje meso — stegno in pleče je dovoljeno največ 30% kosti, za bočnik in vrat brez vraščenih kosti 25% in za slabše vrste mesa nekoliko manj kosti. Za telečje meso za zrezke je dovoljeno največ 40%, za ostalo meso brez vraščenih kosti 30% in za ledvično pečenko 20% kosti za en kilogram mesa. Za svinjsko meso brez vraščenih kosti pa je dovoljeno pridažati pri enem kilogramu 20 dkg kosti. Razen tega pa je dovoljeno h konjskemu mesu brez vraščenih kosti pridati 30% kosti za en kilogram.

Potrošniki bi morali te dovoljene mere priklade kosti k mesu poznati, ker je v obvestilu rečeno, naj v mesnicah to obvestilo razobesijo povsod na vidnih mestih.

Najprej smo se oglasili v mesnici Frančiške Sumijeve v Kranju.

»Imate goveje meso za zrezke?«

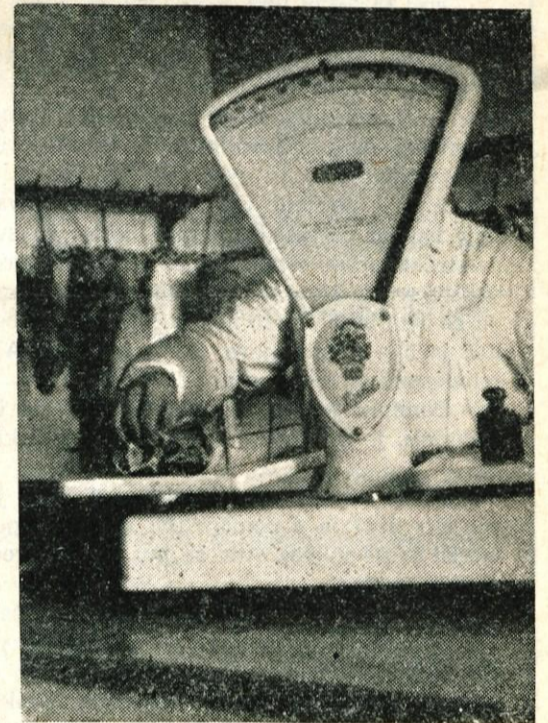
»Da.«

»Koliko kosti mi boste pridali k eni kili?«

»Hm. Koliko...« me je dokaj začudeno pogledala. Verjetno ni pričakovala takega vprašanja.

»Pa morda niste vi...« Beseda ji je zastala. Toda že je nadaljevala: »Da, seveda. Toliko kosti, kot jih je treba. Se pravi, za goveje stegno 30 dkg, za telečje...« tako mi je našela odstotke kosti tudi za nekatere druge vrste mesa. Take odstotke kot jih je pač določila Trgovinska zbornica v Kranju.

Tudi drugi mesarji so mi na vprašanje, koliko kosti pridažajo k mesu, odgovorili točno tako kot je določeno v okrožnici Trgovinske zbornice. Torej vsi upoštevajo ta določila. Zal pa se še vedno vsi držijo le zgornje meje. Ponekod so mi namreč na tržnih inšpekcijah po občinah takole povedali:

Ali kosti k mesu, ali meso h kostem?

»Mesarji upoštevajo najvišji dovoljeni odstotek priklade kosti k mesu. Za sedaj nismo opazili, da bi pridažali več kosti. Kaže pa, da določila niso najbolj ustrezna.«

Preden so dobili uzance od Trgovinske zbornice, so namreč mesarji, kot so mi povedali na tržni inšpekciji v Škofji Loki, pridažali mesu manj kosti. Tudi ponekod drugod je bilo tako

Zakaj potem ne bi mogli ostati mesarji pri enakih oziroma manjših prikladih kosti k mesu? Saj je v okrožnici Trgovinske zbornice posebej rečeno, da je to le največji odstotek. Kaže, da se še vedno najraje izogibajo temu, da bi potrošniku v okviru svojih možnosti nudili čim boljše in čim cenejše meso.

Mesarji so torej povedali, da ne pridažajo mesu več kosti kot je dovoljeno. Potrošniki, ki se najpogosteje srečujejo z njimi, pa naj ugotavljajo in povedo, ali so njihove izjave resnične.

LJ.

Turizem in domača obrt sta si lahko v pomoč

Pred desetletji je bilo tudi na Gorenjskem mnogo ljudi, ki so se ukvarjali z domačo obrtjo. Še pred zadnjo vojno so številna dekleta iz Poljanske in Selške doline pozimsko doma izdelovala čipke, poleti pa so odhajala služiti v turistične kraje. Na Gorjušah so domačini izdelovali znamenite pipe, Kroparjem pa so ponesli slavo v svet njihovi izdelki umetnega kovaštva.

Zdaj pa pogosto slišimo bití plat zvona, češ da domača obrt izumira. To je sicer res, toda: čas gre naprej, življenje se spreminja in stavlja nove zahteve. Ljudje, ki so se nekaj ukvarjali z domačo obrtjo, so pomrli ali pa so si raje poiskali stalnejšo zaposlitev in boljši zaslužek brž ko jim je to omogočila razvijajoča se industrija. Razen tega zmagujejo v konkurenci na svetovnem trgu čipke iz dežel, kjer je spričo gospodarske nerazvitosti ročno delo še dosti cenejše kot je pri nas (n. pr. Indija, Kitajska).

Vendar pa se, denimo, s čipkarstvom na Gorenjskem še vendar ukvarja nekaj sto gospodinj in ženske mladine, predvsem v Poljanski in Selški dolini, da na ta način nekaj malega postrani zaslužijo. Te čipke prevzema ljubljansko podjetje »Dom«, ki jih izvažajo. Čipkarice so od »Doma« povsem odvisne, ker jih le-to oskrbuje s sukancem, iz katerega izdelujejo čipke. Sukanec namreč uvažamo. Slišati pa je umestne predloge, naj bi odkupovanje čipke prevzelo kako-gorenjsko podjetje. Seveda bi morali potem poskrbeti tudi za uvoz sukanca.

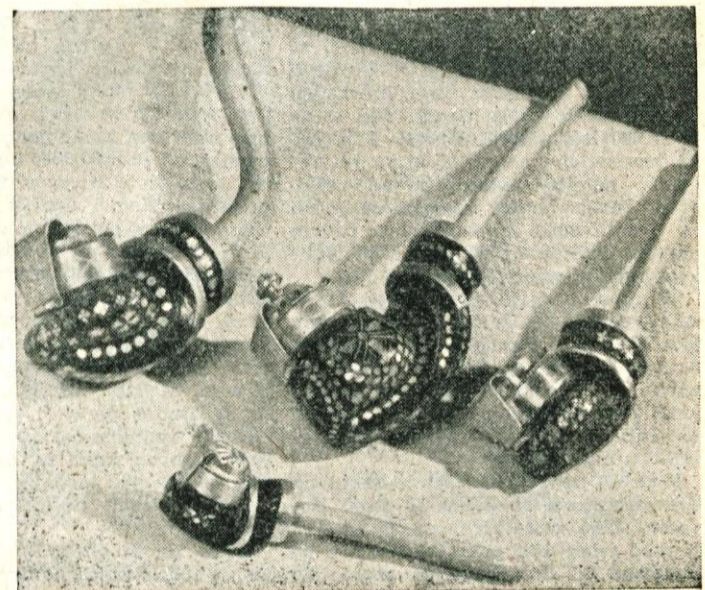
Dokaj več čipk pa bi potem prodali tudi doma, če bi bila trgovina s spominki v turistič-

neprijetno. Tudi drugačni so se mi zdeli ti gosti: tihi, šepetajoči; nič živahni in razgibani kot v drugih gostilnah. Zato sem se izmuznil nazaj na ulico, kjer me je osvežil vlažen, mrzel zrak. Pot po kranjskih gostiščih je bila končana.

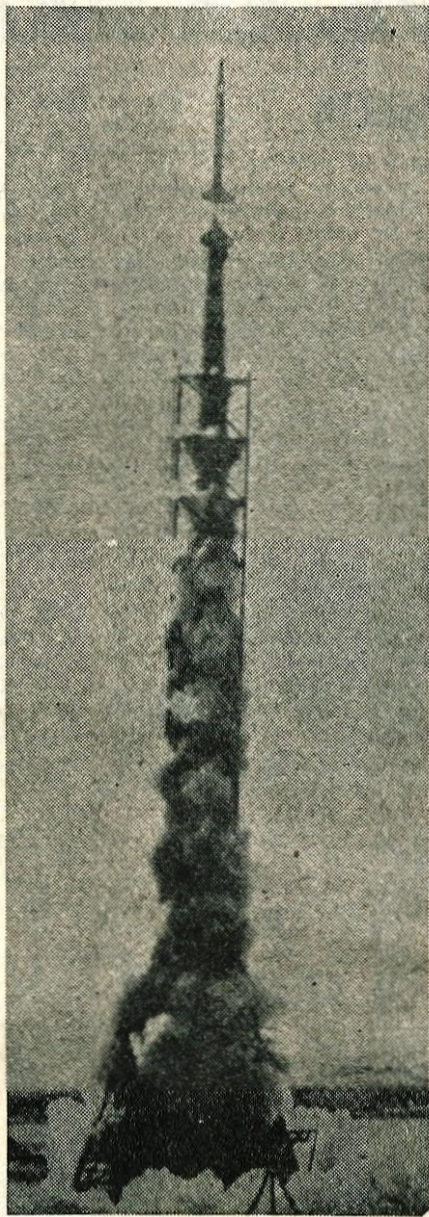
In kakšen obisk sem ugotovil v kranjskih gostinskih lokalih, na dan ko »sejem bil je živ«, ko se je po cestah trlo ljudi? Največ okoliških gostov pri »Mayerju«, potem v »Delikatessi« in nato pri »Jelenu«, manj pri »Lovcu«, skoraj prazen lokal v »Evropi«, v »Prešernovem hramu« in pri »Zlati ribi«, pri »Knedeljnu« pa sem bil tisto uro nekaj časa edini gost.

To pot dovolj! Majhen, morda površen preizkus postrežbe. Potrebno bi bilo iti še za pulte, razgovarjati se z gostinci, pokukati v njihove pisarne, pobarahtati člame delavskih svetov in upravnih odborov. Cela vrsta je problemov: od slabe organizacije dela, neprimernih prostorov, okornega osebja. Nedvomno pa bi hkrati lahko našli tudi lepe primere naporov gostincev, da bi odpravili take pomanjklivosti, ki zdaj mečejo še vedno temne pege na naše gostinstvo in turizem.

K. M.

GORJUŠKE PIPE

ALUMINIJASTE KROGLICE
V VESOLJU

Prvič so izstrelili nekaj z Zemlje v medplanetarni prostor in izven območja Zemljine privlačnosti Američani, ko so lani oktobra s poskusno raketo »Aerobee« dvignili v vesolje majhne aluminijaste kroglice, ki sedaj kot meteoritski prah krožijo okoli Sonca. Start omenjene rakete vidimo na sliki.

S svetlobno hitrostjo
v vesolje

Kakor piše sovjetska revija »Znanje je moč«, računajo sovjetski znanstveniki z razvojem tako imenovane »kvantne rakete«, ki bi zletela v nekaj sekundah onstran Lune. Najprej bi morali seveda izstreliti »fotonično raketo«, z nje pa bi potem startala raketa s svetlobno hitrostjo in zletela v vesolje. Baje bo mogoče uresničiti to zamisel že v prihodnjih letih. Hitrost svetlobe znaša 300.000 km v sekundi, torej brzina rakete bi bila fantastična in skoraj neverjetna.

Po napovedih sovjetskih znanstvenikov bi gradili raketa letala, ki bi jih gnala molekularna energija zraka, že proti koncu 20. stoletja. Pri nekaterih letalih — piše omenjena revija — se močno stisnjeni zrak po navadi razstavi v motorjih v molekule. Pri tem pa se sprostito velike količine energije, ki se jih da ugodno izrabiti. Katalizatorje, ki bi spreminjali atomski kisik v molekularnega, so baje že iznašli.

Iz teženj po sodelovanju med narodi

Razstava s 40 milijoni obiskovalcev

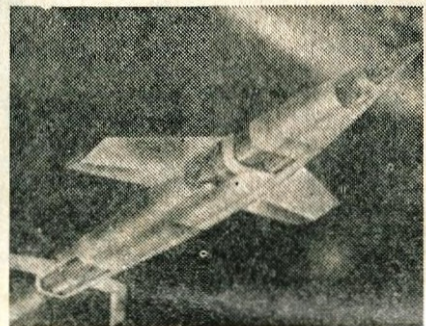
V Bruslju gradijo 110 m visok »Atomium«. To bo zgradba, sestavljena iz devetih velikih kovinskih krogel. Med seboj bodo te kroglice povezane s cevmi premera 3 m. Po srednji cevi bo dvigalo nosilo obiskovalce na vrh, kjer bo razgledna točka.

Gre za atrakcijo, kakršno je pomenil, denimo, Eifflov stolp v Parizu, ki

so ga zgradili pred 70 leti ob svetovni razstavi. Tudi v Bruslju bo namreč letos veličanska prireditev. Od aprila do septembra bo tu največja povojna mednarodna razstava znanosti in umetnosti. Nastopale bodo najboljše umetniške skupine (moskovski balet, Comedie Francaise itd.) in sodelovali najbolj znani znanstveniki iz kakih 50 držav. To mednarodno srečanje znanosti in umetnosti hoče še zlasti udariti potrebo po ustvarjalnem sodelovanju vseh narodov sveta. Računajo, da bo razstavo obiskalo nad 40 milijonov ljudi.

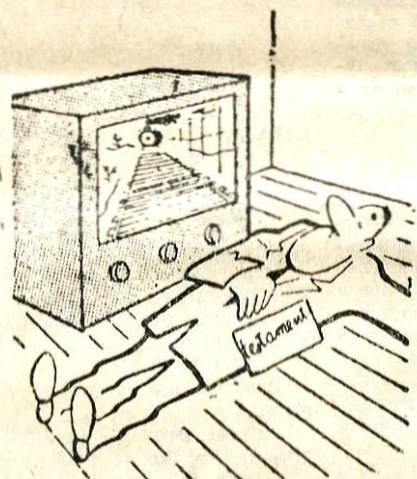
»Vsemirsko« letalo

V reviji »Sovjetsko letalstvo« je prof. Alexandrov pisal o konstrukciji bodočih »vsemirskih« letal, ki naj bi v enem poletu obletela Zemljo. Sovjetski načrti predvidevajo za takšna letala raketni pogon, s katerim naj bi že v prvi stopnji poleta dosegla hitrost

22.000 km/h in višino 290 km. S te višine bi potem letalo v drsnem poletu preletelo razdaljo 7000 km in se pri tem spustilo na višino 50 km. Zaradi pridobljene kinetične energije bi se potem spet dvignilo 150 km visoko, pa zopet zdrselo v nižje zračne plasti. Tehniki so preračunali, da bi letalo tak drsni polet lahko ponovilo 14 krat v 200 minutah, v tem času pa bi tudi obletelo svet in se spet vrnilo do izhodnega oporišča. Maketo takšnega letala vidimo na sliki.

ZA RAZVEDRILLO

MODERNI SAMOMORILEC

MORALNA VZGOJA

Učitelj govori pri moralni vzgoji o lepem vedenju in se dotakne tudi pozdravljanja, pa pravi: »Sedaj se bomo pa vadili kako je treba pozdravljati. No, Tomaž, povej nam, kaj pravi oče, ko pride domov?«

Tomaž: »Kje so moje copate?«

dal na Dunaju v lastni nakladi zbirko pesmi. Tu in tam napiše kakšno povest ali pa ertico. Najbolj priljubljen pesnik Gradiščanskih Hrvatov je vsekakor Mate Miloradič - Meršič, ki je začel pesniti šele v svojem 53. letu. Že pred vojno so izdali njegove »Izbrane jačke« (izbrane pesmi). Solški nadzornik v pokoj, Ivan Dobrovič, se največ ukvarja z zgodovino in napisal je dve knjigi o zgodovini gradiščanskih Hrvatov.

Domačin govoričo še danes tako, kakor so govorili njihovi predniki pred 400 leti. Hrvasti knjig v prejšnjih desetletjih niso dobivali. Se danes uporabljajo mnogo besed, ki jih Hrvatje v Jugoslaviji ne bi razumeli, če bi jih slišali ločene od stavkov. Ohranili so tudi značilnosti pri sklanjavi. Množinska oblika od »junaka« je »junakov«, namesto »junaki«; knjiga — knjigov in podobno. Po pravilu pišejo v ikavščini. Na primer enostaven stavek iz njihovega tednika »Naš tajednik«: »Mnogi občini človek se je jur sigurno pitau, ča imamo mi ljudi iskanja u vsemiru ili najprije na Misecu.«

Nekaj njihovih vsaledanjih besed, ki jih pri nas skorajda ne uporabljamo: vojni pravijo »boj«, pesmi »jačka«, štorčija je »gola«, za »kor« uporabljajo staro ime »ar«.

M. Čepič

MIMI MALENESEK KONIC VIGENCIJA ROMAN 101

»Ne gre, ne bo šlo!« je pribil. »Nastanejo prepiri, ženske so jezikave, otroci si skočijo v lase in potem ni nikdar miru. Če bi pripeljal v hišo drugo nevesto, bi se morebiti sporazumeli. Jaz nisem otorej, da bi ne dal do sebe, Špana pa ne morem in on ne more mene. Tako je.«

»Ker si mu storil krivico,« se je oglasil Aleš.

»Ne, ker je on meni storil krivico!«

»Ti si začel! Prevzel si mu Voltrešča...«

»Sam je šel, ker mu je Špan premalo plačeval!«

»Prevzel si naročilo v Gradcu...«

»To je trgovina, fant! Če tega ne razumeš, boš slabo vozil. Ne maram ga zato, ker je nahujskal vas, fantaline, da ste šli podžagovat kolesa!«

»Tisto je bila otročarija,« je menila Ana.

»Saj je vseeno, grdo je storil,« je pribil Dominik. »A zdaj ne gre zato. Kakor sem rekel, ne bomo se mogli razumeti, če bomo pod isto streho. Kaj ko bi si ti sezidal novo hišo, Aleš?« Vprašanje je prišlo tako nepričakovano, da so vsi osupnili, Dominik pa je mirno razvijal misel, ki jo je nosil že dolgo v sebi. »Onkraj vode imaš dovolj sveta. Postaviš si hišo, potegneš most čez vodo in boš imel blizu vigenca. Bolje in laže bi bilo tako.«

»Da bi si sezidal novo hišo?« je začudeno zategnil Aleš in pogledal Miklavža. Ta je bil osupel, nekaj trenutkov ni mogel razumeti zakaj gre, potem se mu je posvetilo in je zavpil:

»Tako? Iz rojstne hiše bi ga rad izrinil? Nikar se ne vdaj, Aleš! On se je priženil k hiši, ne ti!«

»Saj bi mu izplačal delež iz hiše,« je ponujal Dominik.

Aleš je razmišljal, potem se je trdno oprijel klopi, kakor bi hotel pokazati, da se ne namerava ganiti odtod in počasi dejal:

»Dominik, jaz te ne gonim iz hiše, čeprav imam tu prav toliko in morda še več pravice, kot ti. Toda, če nočeš živeti z menoj pod eno streho, sezidaj si ti hišo! Potegni most čez vodo in boš imel vigenca takorekoč pri rokah.«

Dominik je prezrl porog, ki je zvenel iz svakovega glasu in je vstal. »Potemtakem se ne moremo sporazumeti?«

»Na ta način ne.«

»Dobro ti kurita stari Špan in njegova donda!«

»Pusti mojo nevesto v miru, sem ti nocoj že enkrat dejal,« je ostro rekel Aleš. »Drugače...«

»Kaj, no kaj?« se je posmehljivo obregnil Dominik. »Menda ne misliš, da se te bojim?« Pomignil je Ani in ukazal: »Žena, spat pojdiva!«

Ana je pokorno vstala, pospravila šivanje, navila hišno uro in v naglici poravnala plenice, ki so se sušile pri peči. Voščila je moškima lahko noč in šla. Bilo ji je hudo, ker ni smela Alešu voščiti sreče. Nevesta ji je bila všeč in imenitno se ji je zdela, da se ženi brat v tako bogati hiši, mnogo bogatejši in uglednejši, kot je bila Gašperinova. Ozrla se je po Alešu, toda zaradi Dominika mu ni upala nič reči.

Dominik je stal sreči stopnic in jo čakal. Ko jo je videl prihajati, je šel naprej s težkimi koraki, ki so odmevali po vsej hiši.

Molče sta se odpravljala spat. Ana je popravljala otroku odevico. Spal je s polodprtimi ustki, njegov dih je bil topel in vonjal je po mleku. Ana se mu je vsa srečna nasmehnila in se ozrla k možu.

»Poglej, kako sladko spančka,« je zašepetala.

Dominik je godrnjaje vrgel škornje pod posteljo in legel. Tudi Ana je zlezla v posteljo. Segla je z roko po zibelki in jo zanihala. Zaspala je z roko na robu zibelke.

Prebudil jo je Dominik, ki se je nemirno obračal na postelji. Odrpala je oči in videla, da je zunaj jasna poznojesenska noč. Mesečina je lila v sobo in metala po tleh senco umetno kovanih okenskih križev. Bilo je svetlo kakor v jutranjem somraku. Ana je opazila, kako je Dominik položil roke na odevico, kakor bi mu bilo prevroče in vzdihnil.

»Ne spiš?« je vprašala šepetaje.

Potajil se je, toda Ana ga je prišla za roko in ponovila:

»Ne moreš spati, Dominik?«

»Ne,« je odvrnil kratko, goltniško zamolklo.

VTISI Z GRADIŠČANSKEGA
HRVATJE, KI SO AVSTRIJCI

Vzdolž avstrijsko-madžarske meje, med Češkoslovaško in Jugoslavijo, se širi ravnica, ki jo brčkone po številnih gradovih iz srednjega veka, imenujejo Gradiščansko (Burgenland). Tod so se pred 420 leti naselili Hrvati. Prišli so na izpraznjena posestva, ki so jih zapustili nemški tlačani, ko so bežali pred Turki. Hrvati so namreč prišli na Gradiščansko le nekaj let po prvem napadu Turkov na Dunaj in po velikem pohodu proti Kiseku leta 1522.

Nekateri starejši zgodovinarji dokazujejo, da so se Hrvati preselili sami, toda Hrvati na Gradiščanskem pravijo, da so bili priseljenci. Fvdalci so potrebovali delovno silo — tlačane in zbornali so na Primorskem in v okolici Karlova hrvatske vasi ter jih vse preselili v novo domovino.

Med 300 tisoč prebivalci je danes na Gradiščanskem še kakih 40 tisoč Hrvatov. Žive v šestih manjših otokih, ki med seboj niso povezani, temveč se raztezajo od Bratislave pa skoraj do

jugoslovanske meje. To je hrvaška manjšina, ki se niti na enem samem mestu ne dotika jugoslovanske meje.

V vsakem otoku lahko naštejemo do pet stnjenih hrvaških vasi, v katerih žive skorajda samo kmetje. Ni redek primer, da je med 1500 vasičani — Hrvat — le 30 do 50 Nemcev. Sčasoma so se priseljenci Nemci naučili hrvaščine in njihovi otroci obiskujejo dvojezične šole prav tako kakor domačini.

Hrvatje so živeli svoje lastno življenje. Vse do druge svetovne vojne se za njih nihče ni zmenil in zato so kmetje iz roda v rod govorili svoj materin jezik. Nemci niso stihili med Hrvatje, Madžari pa še manj in tako so se ljudje poročali med seboj ter ohranili svojo nacionalnost. V tem je tudi odgovor, kako to, da so se ohranili med dvema močnima nacijama 420 let. Kot Hrvati hočejo živeti še naprej.

Zelja, da bi ohranili materinski jezik, je rodila kulturno društvo, »Hrvat-

sko nakladno društvo, akademski klub in klub gradiščanskih Hrvatov na Dunaju. Vse te štiri organizacije imajo enoten smoter: ohraniti hrvaški jezik, hrvaški življenjski in hrvaško narodnost v mejah Avstrije, avstrijskega notranjepolitičnega življenja in avstrijske miselnosti.

Kulturno društvo je mlajša organizacija, ki naj bi strnila vse gradiščanske Hrvatje na enotnem kulturnem torišču. Izdaja lasten tednik »Naš tajednik«.

Leta 1947 so ustanovili posebno »Hrvatsko nakladno društvo«, ki je v desetih letih izdalo 22 različnih knjig. Vsako leto izdajo poseben koledar. Na tem področju je najaktivnejši Ignac Horvat, ki je sam napisal več dram, izdal zbirko novel in vodi nakladno društvo.

Narodnostno prebujanje pa ima za posledico porajanje pesnikov in umetnikov. Mlad zidar Anton Leopold, ki živi na Dunaju, je pred tremi leti iz-

